

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΠΟΙΗΜΑ

Χλόη Κουτσουμπέλη, *Παρτίδα σκάκι*

(από τη συλλογή *Η Αλεπού και ο κόκκινος χορός*, Γαβριηλίδης, 2012).

«Καθίσαμε απέναντι.

Τα δικά μου πιόνια ήταν σύννεφα.

Τα δικά του σίδερο και αίμα.

Αυτός είχε τα μαύρα.

Σκληροί, γυαλιστεροί οι πύργοι του

επιτέθηκαν με ορμή

ενώ η βασίλισσά μου

ξεντυνόταν στο σκοτάδι.

Ήταν καλός αντίπαλος,

προέβλεπε κάθε μου κίνηση

πριν καλά καλά ακόμα την σκεφτώ,

κι εγώ παρ' όλα αυτά την έκανα,

με την ήρεμη εγκατάλειψη αυτού

που βαδίζει στο χαμό του.

Ίσως τελικά να με γοήτευε

το πόσο γρήγορα εξόντωσε τους στρατιώτες μου

τους αξιωματικούς, τους πύργους, τα οχυρά,

τις γέφυρες, τον βασιλιά τον ίδιο,

πόσο εύκολα διαπέρασε, εισχώρησε και άλωσε

βασίλεια ολόκληρα αρχαίας σιωπής

και πώς τελικά αιχμαλώτισε εκείνη τη μικρή βασίλισσα

από νεραϊδοκλωστή

που τόσο της άρεσε να διαφεύγει με πειρατικά καράβια

στις χώρες του ποτέ.

Ναι, ομολογώ ότι γνώριζα από πριν πως θα νικήσει.

Άλλωστε, γι' αυτό έπαιξα μαζί του.

Γιατί, έστω και μια φορά, μες στη ζωή,

αξίζει κανείς να παίξει για να χάσει.»

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Τα επίθετα που αποδίδει το ποιητικό υποκείμενο στους πύργους του συμπαίκτη του, μαζί με τα ρήματα «επιτέθηκαν», «εξόντωσε», «διαπέρασε», «εισχώρησε», «άλωσε» τι εικόνα σας δημιουργούν;

Ενδεικτική απάντηση: Μια εικόνα μάχης για την κατάκτηση ενός απόρρητου κάστρου. Η ίδια η εικόνα μιας παρτίδας σκακιού το επιτρέπει αυτό. Αλλά εδώ βλέπουμε ολοκάθαρα την εικόνα ενός αποφασισμένου πορθητή που αναπτύσσει τις δυνάμεις του και τις στρατηγικές του με τέτοια ταχύτητα και δύναμη που τα σαρώνει όλα μεριάς. Η εικόνα, όμως, δεν έχει κάτι τρομαχτικό. Το ισχυρότερο όπλο του πορθητή είναι η σαγήνη που ασκεί με αυτά που κάνει στο αντικείμενο του πόθου του. Εδώ η εικόνα της μάχης υποχωρεί και δίνει τη θέση της σε μια έντονα αισθαντική και αισθησιακή ερωτική εικόνα. Όπου η παράδοση, που γίνεται με την «ήρεμη εγκατάλειψη αυτού που βαδίζει στο χαμό του», φαίνεται αναγκαία, σχεδόν νομοτελειακή.

2. Στους στίχους 19-25, ποια γλωσσικά στοιχεία σας βοηθούν να υποθέσετε πώς το ποιητικό υποκείμενο βλέπει α) τον εαυτό της και β) αυτό που της συνέβη σ' αυτή την παρτίδα.

Ενδεικτική απάντηση: α) Η «μικρή βασίλισσα από νεραϊδοκλωστή» που «ξεντυνόταν στο σκοτάδι» (παραπάνω), και διέφευγε «με πειρατικά καράβια στις χώρες του ποτέ» δείχνει μια αυτοεικόνα εύθραυστη και επαπειλούμενη. Νιώθει μικρή και ντροπαλή, και λίγο γυάλινη, έτοιμη κάθε στιγμή να σπάσει όπως μια νεραϊδοκλωστή· ανέτοιμη για τα μεγάλα πράγματα, που έχουν «σίδερο και αίμα». Νιώθει πως δεν μέτρησε ποτέ την αντοχή των υλικών και της ψυχής της με όρους πραγματικής ζωής, αλλά στα δύσκολα δραπέτευε σε τόπους φανταστικούς, που δεν την απειλούσαν. β) αυτό που βλέπει να της συνέβη είναι ότι για πρώτη φορά δεν δραπέτευσε. Αλλά δεν σταματάει εκεί. Ούτε πολέμησε πολύ. Άφησε κάποιον που έβλεπε να εισχωρεί ορμητικά, να την αλώσει. Να αλώσει «βασίλεια ολόκληρα αρχαίας σιωπής», να μπει στον άθικτο, σιωπηλό και αξόδευτο μέσα της κόσμο. Πριν βρει τη φωνή της, αφέθηκε να αιχμαλωτιστεί. Της άρεσε μάλλον πολύ. Και αυτός και η νέα αιχμαλωσία.

3. Ερώτηση ερμηνευτικού σχολίου (200-300 λέξεων)

Ενδεικτικές απαντήσεις μαθητών και μαθητριών:

1. Μια γυναικεία φωνή αφηγείται αυτό που της συνέβη, όταν συνάντησε έναν «καλό αντίπαλο» στο ερωτικό παιχνίδι, το οποίο εικονοποιεί ως μια παρτίδα σκάκι. Η εικόνα υποβάλλει έντονα την αίσθηση του έρωτα ως παιχνιδιού στρατηγικής. Μας σφηνώνει ένα ερώτημα στο μυαλό: είναι τέτοιο πράγμα ο έρωτας ή όχι; Στη συνέχεια, εντυπωσιάζει η επίγνωση με την οποία η γυναίκα ομολογεί ότι παραδόθηκε ολοκληρωτικά στην κατακτητική συμπεριφορά του συμπαίκτη της, κι ας είχε γρήγορα αναγνωρίσει τις στρατηγικές του. Παράλληλα, δείχνει να αναγνωρίζει ότι πίσω από την παράδοσή της, την ήττα της, υπήρξε ένα κέρδος ζωής. Τι είναι αυτό; Η διεγερτική εμπειρία του παιχνιδιού ή ένας βαθύτερος εμπλουτισμός της ύπαρξης; Φαίνεται να υπαινίσσεται το δεύτερο, όταν λέει ότι έμαθε «να μη διαφεύγει με πειρατικά καράβια στις χώρες του ποτέ»· ότι μετακινήθηκε από τη φαντασιακή εκπλήρωση των ερωτικών της πόθων στην αληθινή ζωή. Σε κείνη που αρχίζουμε να νιώθουμε τη γεύση της, όταν μένουμε και παίζουμε ως το τέλος. Κι ας περιμένει εκεί η ήττα. Ο άξιος συμπαίκτης μπορεί να κάνει την ήττα εύσημο. Μπορεί; Εκεί

φαίνεται να μας οδηγούν και οι τελευταίοι στίχοι. Αλλά ακούγονται λίγο ηχηροί και δεν με πείθουν. Κανείς δεν παίζει για να χάσει. Όσο πιο ωραία είναι η παρτίδα, τόσο επιθυμεί κανείς την επανάληψή της. Τα παίγνια είναι εθιστικά. Γιατί ιντριγκάρουν το μυαλό και το αναστατώνουν. Η αλήθεια που μεταγγίζει εντέλει αυτή η ποιητική ματιά είναι άλλη: να χάνεις, «σαν που ταιριάζει σε που αξιώθηκες μια τέτοια παρτίδα». Αλλά και έτσι, δεν είναι και πληγή από φρικτό μαχαίρι; Αυτό που το ποιητικό υποκείμενο ομολογεί είναι μάλλον ότι άξιζε να κατεβάσει τα πόνια του από τα σύννεφα και να σημαδευτεί από το «σίδερο και το αίμα». **[275 λέξεις]**

2. Μια παρτίδα σκάκι είναι οι ερωτικές σχέσεις; Η ποιήτρια απαντάει θετικά. Τουλάχιστον οι σχέσεις που μας σημαδεύουν και τις θυμόμαστε είναι ένα παιχνίδι κατάκτησης. «Αυτός» έχει όλα τα στοιχεία του κατακτητή: είναι καλά οπλισμένος («τα πόνια του σίδερο και αίμα»), εντυπωσιακός («σκληροί, γυαλιστεροί πύργοι»), επιθετικός («με ορμή»), έξυπνος («προέβλεπε κάθε μου κίνηση»), γι' αυτό και τελικά νικά («εξόντωσε, διαπέρασε, τελικά αιχμαλώτισε»). Γι' αυτό μόνο; Νικά και γιατί έχει απέναντί του μια αντίπαλο που είναι έτοιμη να νικηθεί, είτε γιατί γοητεύτηκε, είτε γιατί κουράστηκε πια «να διαφεύγει στις χώρες του ποτέ». Αυτή η «μικρή βασίλισσα από νεραϊδοκλωστή» είχε εγκαταλείψει από την αρχή το παιχνίδι και το ομολογεί. Αν λοιπόν ο έρωτας είναι ένα παιχνίδι με νικητές και ηττημένους, ποιος νικά τελικά; Αυτός που κατακτά ή όποιος με τη θέλησή του κατακτιέται; Η ποιήτρια, αν και ηττημένη, ευχαριστήθηκε την παρτίδα. Σα να μας λέει πως οι ήττες μας μερικές φορές μας πάνε πιο κοντά στον εαυτό μας, επειδή πάνε κόντρα σε αυτόν. Άρα μήπως ο αντίπαλός μας είμαστε εμείς; **[168 λέξεις]**

ΔΙΗΓΗΜΑ

Θανάσης Βαλτινός, «Φουραντάν»

(από τη συλλογή *Επείγουσα ανάγκη ελέου*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 2015)

«Ερώτηση: Τι συνέβη το βράδυ της Κυριακής 13ης Ιανουαρίου τρέχοντος έτους;

Απάντηση: Την τελευταία εβδομάδα είχα θυμώσει με την κόρη μου Σταυρούλα διότι ενώ ήταν έγκυος μου το απέκρυψε στην αρχή. Μετά μου το αποκάλυψε ότι πράγματι ήταν σε προχωρημένο μήνα, χωρίς να μου λέει με ποιον. Στο χωριό είναι μεγάλο σκάνδαλο να γεννήσει μια ανύπαντρη κοπέλα, γι' αυτό και επειδή έχω άλλα τρία κορίτσια, και ένα γιο, εθόλωσε το μυαλό μου και την Κυριακή το βράδυ, γύρω στις εννιά που το ράδιο έλεγε τις ειδήσεις, έβαλα στα παιδιά μου να φάνε. Αφού έβαλα στα άλλα, φακές στα πιάτα τους, έβαλα και στην Ρούλα. Προτού της το δώσω πήγα στο φούρνο που είναι στην αυλή, πήρα ένα μπουκαλάκι γυάλινο με μαύρο βούλωμα που είχε μέσα δηλητήριο φουραντάν και έριξα λίγο στο πιάτο της. Μετά το έβαλα μπροστά της που καθόταν με τα άλλα παιδιά και είδα ότι το έφαγε όλο.

Το δηλητήριο το είχε βάλει στο φούρνο η Ρούλα και μου το είχε δείξει. Το φέρνουν στην κοινότητα για την καταπολέμηση εντόμων στα χτήματα και παίρνει όποιος θέλει. Μετά από λίγο, που έφαγε, βγήκε έξω από το σπίτι και έκανε εμετό. Γύρισε και αφού κάθισε μισή ώρα είπε ότι την πόνανε η κοιλιά της και πήγε για ύπνο. Εγώ έπλυνα τα πιάτα και κοιμήθηκα μετά από αυτήν, δίπλα της. Την κοίταξα και είδα ότι κοιμόταν κανονικά.

Ερώτηση: Σε ποιο δωμάτιο κοιμηθήκατε και ποιος άλλος κοιμήθηκε εκεί;

Απάντηση: Στο σπίτι μας έχουμε το χειμωνιάτικο και τη σάλα και τους μήνες που κάνει κρύο κοιμόμαστε όλοι μαζί στο χειμωνιάτικο που έχει το τζάκι. Εγώ και στη σειρά τα παιδιά μου στρωματσάδα. Με το φώτλημα σκούνησα τη Ρούλα να σηκωθεί και να ανάψει τη φωτιά αλλά δεν κουνιόταν και ήταν παγωμένη. Τότε σηκώθηκα και κατάλαβα ότι είχε πεθάνει.

Ερώτηση: Ποιος υποπτεύεστε ότι ήταν ο αίτιος της εγκυμοσύνης της κόρης σας Σταυρούλας;

Απάντηση: Ο κουνιάδος μου Μιχάλης Ισαακίδης. Ο Μιχάλης ερχόταν στο σπίτι μας συχνά για να έχουν τα παιδιά έναν ίσκιο και με βοήθαγε και εμένα. Με βοήθαγε στις δουλειές, στο αμπέλι κλάδεμα, και άλλες.

Ερώτηση: Διανυκτέρευε στο σπίτι σας ο Μιχάλης Ισαακίδης;

Απάντηση: Καμιά φορά αλλά σπάνια, όταν νύχτωνε και ήταν κουρασμένος για να πάει στο Πλατάνι. (χωριό μόνιμης κατοικίας Μιχαήλ Ισαακίδη).

Ερώτηση: Όταν διανυκτέρευε στο σπίτι σας ο Μιχάλης Ισαακίδης πού κοιμόταν;

Απάντηση: Στο χειμωνιάτικο αλλά του έστρωνα ξεχωριστά, από τη δική μου μεριά.

Ερώτηση: Πώς και πότε νομίζετε ότι ο Μιχάλης Ισαακίδης εκμεταλλεύτηκε την κατάσταση και αποπλάνησε την κόρη σας;

Απάντηση: Ένα βράδυ στο τέλος του περασμένου Αυγούστου που πήγα στον Πύργο για δουλειά, έμεινε στο σπίτι ο Μιχάλης και τότε το πείραξε το κορίτσι. Την άλλη μέρα που γύρισα το κατάλαβα.

Ερώτηση: Γιατί η κόρη σας δεν σας είπε τίποτα και πώς το καταλάβατε;

Απάντηση: Η κόρη μου ήταν νευρική και επιθετική εναντίον μου. Από καιρό δεν τα πηγαίναμε και πολύ καλά και συχνά με κατηγορούσε, όταν έμενε στο σπίτι μας ο θείος της Μιχάλης. Όταν γύρισα από τον Πύργο την ρώτησα τι είχε, και μου είπε ότι δεν είχε τίποτα. Μου είπε ευχαριστώ πολύ για το ενδιαφέρον σου. Και εγώ της έδωσα ένα σκαμπίλι που μου έβγαλε γλώσσα. Τότε μου είπε, εσύ δεν είσαι μητέρα, και την πήραν τα κλάματα.

Ερώτηση: Μετά από αυτό το επεισόδιο ποια ήταν η συμπεριφορά της κόρης σας;

Απάντηση: Ήταν ευερέθιστη και λιγομίλητη. Φαινόταν μοναχή της. Του Αγίου Νικολάου ψιχάλιζε, γύρισε στο σπίτι βρεγμένη και είχε χώματα στο φουστάνι της. Την ρώτησα πού γύριζε. Ήταν απελπισμένη, πήγε να με αγκαλιάσει και εγώ την απώθησα. Ξεσυνερίστηκα το παιδί μου.

Ερώτηση: Ο Μιχάλης Ισαακίδης τι έκανε στο μεταξύ;

Απάντηση: Ο Μιχάλης αραιώσε. Δύο φορές τον Δεκέμβριο ήρθε στο χωριό αλλά δεν ήρθε στο σπίτι μας. Ο Μιχάλης ήρθε μας έβαλε φωτιά και μετά χάθηκε.

Ερώτηση: Έχετε να προσθέσετε άλλο τι;

Απάντηση: Γυρεύω συγγνώμη από τον Θεό, τα παιδιά μου και τους ανθρώπους. Ό,τι έκανα το

έκανα γιατί η Ρούλα με είχε φέρει σε απόγνωση. Εγώ τριάντα επτά χρονών έμεινα χήρα και μεγάλη, πέντε παιδιά δουλεύοντας όλη την ημέρα και δεν ήθελα τα άλλα μου κορίτσια να πάρουν τον δρόμο που πήρε η Ρούλα μας και μας ντροπίασε όλους. Και τον μικρό μας γιο.»

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A.1. Να γράψετε σε λίγες γραμμές (80-100 λέξεις) την ιστορία που αφηγείται το παραπάνω διήγημα.

Ενδεικτικές απαντήσεις μαθητών και μαθητριών:

1. Η ηρωίδα, μητέρα μιας πολύτεκνης οικογένειας, αφηγείται σε αυτόν που την ρωτά πώς έφτασε να σκοτώσει τη μεγάλη της κόρη Σταυρούλα. Η ιστορία, σύμφωνα με την εκδοχή της ηρωίδας, έχει ως εξής: όταν πέθανε ο πατέρας της οικογένειας, βοηθούσε τη χήρα στις εργασίες ο Μιχάλης, ο αδελφός του νεκρού πατέρα. Κάποια μέρα που έλειπε η μητέρα, ο Μιχάλης άφησε έγκυο τη Σταυρούλα. Μετά από αυτό ο Μιχάλης εξαφανίστηκε και η μητέρα, όταν διαπιστώθηκε η εγκυμοσύνη, μην μπορώντας να αντέξει την ντροπή φαρμάκωσε την κόρη της με το δηλητήριο φουραντάν. [89 λέξεις]
2. Μία μάνα δηλητηριάζει την κόρη της, επειδή της απέκρυψε την εγκυμοσύνη της. Το δηλητήριο ονόματι φουραντάν τοποθετήθηκε στο φαγητό της κόρης. Ακολούθως πήγε να κοιμηθεί στο δωμάτιο, μαζί με όλη την οικογένεια. Το πρωινό η μάνα σκούνησε την κόρη, διαπιστώνοντας ότι ήταν πεθαμένη. Η μητέρα που τα εξομολογείται αυτά σε κάποιο όργανο της δημόσιας τάξης καταθέτει ότι η δολοφονία έγινε για λόγους τιμής, επειδή ο κουνιάδος της άφησε έγκυο την κόρη της. Το γεγονός έκανε την κόρη νευρική και λιγομίλητη, χωρίς όμως να καταλάβει κανείς κάτι. Ο κουνιάδος δεν εμφανίστηκε και η μάνα ζητάει συγχώρεση από το Θεό. [98 λέξεις]

A.2. Ποια είναι τα πρόσωπα που αναφέρονται στο διήγημα και ποιο από αυτά φαίνεται να είναι το δρων πρόσωπο; Μπορείτε να αναφέρετε κάποια χαρακτηριστικά του, όπως αποτυπώνονται στο κείμενο, και να τα συνδέσετε με τα αίτια της πράξης της;

Ενδεικτική απάντηση: Τα πρόσωπα που αναφέρονται στο διήγημα είναι: αυτός που ερωτά, η μητέρα, η κόρη της Σταυρούλα, τα άλλα της παιδιά και ο Μιχάλης. Πρωταγωνίστρια και δρων πρόσωπο φαίνεται να είναι η μητέρα. Ορισμένα χαρακτηριστικά της, όπως αυτά προβάλλονται από την ίδια, είναι: 1/ ο αγώνας της να μεγαλώσει τα παιδιά της εργαζόμενη όλη μέρα, 2/ η αγωνία της να ακολουθήσουν η ίδια και τα παιδιά της τους κοινωνικούς κανόνες.

i) Στην πρώτη της απάντηση, η μητέρα ισχυρίζεται ότι δηλητηρίασε την κόρη της γιατί «εθόλωσε το μυαλό» της. Διαβάστε προσεκτικά όλη την απάντηση και συσχετίστε τα στοιχεία του λόγου της που επιβεβαιώνουν ή ανατρέπουν αυτόν τον ισχυρισμό (το έγκλημα έγινε «εν θερμώ» ή «εν ψυχρώ»);).

ii) Συσχετίστε τα κειμενικά στοιχεία που δείχνουν τη μεθοδικότητα με την οποία εκτέλεσε η μητέρα το έγκλημα (στην πρώτη της απάντηση), με τις απαντήσεις της α) «Στο

χειμωνιάτικο αλλά του έστρωνα ξεχωριστά, από τη δική μου μεριά», και β) «Από καιρό δεν τα πηγαίναμε και πολύ καλά και συχνά με κατηγορούσε, όταν έμενε στο σπίτι μας ο θεός της Μιχάλης». Κάνετε κάποια υπόθεση για τα κίνητρα της δολοφονίας πέρα από την «ντροπή»;

Ενδεικτικές απαντήσεις:

- i) «πήρα ένα μπουκαλάκι γυάλινο με μαύρο βούλωμα που είχε μέσα δηλητήριο φουραντάν και έριξα λίγο στο πιάτο της. Μετά το έβαλα μπροστά της που καθόταν με τα άλλα παιδιά και είδα ότι το έφαγε όλο». Παρακάτω: «έκανε εμετό», «αφού κάθισε μισή ώρα είπε ότι την πόναγε η κοιλιά της και πήγε για ύπνο», «Την κοίταξα και είδα ότι κοιμόταν κανονικά», «[...] αλλά δεν κουνιόταν και ήταν παγωμένη. Τότε σηκώθηκα και κατάλαβα ότι είχε πεθάνει». Συνδέοντας τα αποσπάσματα αυτά, βλέπουμε τη μητέρα να αποφασίζει, να εκτελεί και να παρακολουθεί την εξέλιξη του εγκλήματός της μεθοδικά και ατάραχα. Ένας άνθρωπος με «θολωμένο μυαλό» σκοτώνει σε έναν παροξυσμό τύφλωσης και βίας. Δεν ενεργεί τόσο μεθοδικά, δεν κοιμάται κανονικά το βράδυ δίπλα στο παιδί του που πέθαινε. Η μητέρα έχει ενεργήσει σαν ψυχρός εκτελεστής. Αυτό δημιουργεί μια υποψία ότι η πώρωσή της ενδεχομένως να μην οφειλόταν μόνο στην «ντροπή»!
- ii) Ο λόγος της μητέρας, στην πρώτη της απάντηση, είναι αποκαλυπτικός για τη μεθοδικότητα και την ψυχρότητα με την οποία ενήργησε. Παρακολουθούσε τις επιπτώσεις του φουραντάν βήμα-βήμα, δεν φάνηκε να αναρωτιέται ούτε στιγμή τι κάνει, και ύστερα πήγε και κοιμήθηκε δίπλα στην κόρη της που πέθαινε. Η «ντροπή» παραπέμπει σε άλλες συμπεριφορές: ξεσπάσματα παράπων, οργής ή και τυφλής βίας. Οι δύο άλλες απαντήσεις δημιουργούν μια –έστω αμυδρή– υποψία ότι η μητέρα μπορεί να είχε η ίδια σχέση με τον θείο. Αν νοιαζόταν τόσο για την τιμή της κόρης της, αν ήθελε να την προστατέψει, θα προσπαθούσε να διερευνήσει για ποιο πράγμα ακριβώς εκείνη την «κατηγορούσε, όταν έμενε στο σπίτι μας ο θεός της Μιχάλης». Το κείμενο υπαινίσσεται κάτι τέτοιο, αφήγοντάς το στο ημίφως, για να μας κάνει ενδεχομένως να αναρωτηθούμε πόσο αξεδιάλυτα και σκοτεινά είναι τα νήματα που κινούν τις πράξεις των ανθρώπων· ιδιαίτερα εκείνων που ζουν στερημένα και ζορισμένα, μέσα σε ασφυκτικά κλειστούς ορίζοντες.

Β. Ερμηνευτικό σχόλιο: Ποιο είναι κατά τη γνώμη σου το θέμα που θέτει το διήγημα Φουραντάν (200-300 λέξεις)

Ενδεικτικές απαντήσεις μαθητών και μαθητριών:

1. Κατά τη δική μου άποψη το κείμενο πραγματεύεται το ζήτημα της τιμής και της αξιοπρέπειας που θα έπρεπε να είχε κάθε οικογένεια, ώστε να επιβιώσει στο στενό και περιορισμένο περιβάλλον της κοινωνίας στο χωριού. Σε αυτό το κείμενο καταλαβαίνουμε την ψυχοσύνθεση και την ιδιοσυγκρασία της ελληνικής επαρχίας, όπου η τιμή ενός ανθρώπου, πόσο μάλλον μιας οικογένειας πρέπει να είναι δεδομένη, ώστε να αντιμετωπίζεται με σεβασμό από τους άλλους. Η ντροπή ξεπλένεται μόνο με αίμα και στη συγκεκριμένη περίπτωση με τη δολοφονία της

Ρούλας. Το αίσθημα της τιμής και της ηθικής ακεραιότητας είναι εξέχουσας σημασίας με τις πράξεις ενός μόνο ατόμου να χαρακτηρίζουν και να ακολουθούν μια ολόκληρη ομάδα, όπως η οικογένεια. Μια οικογένεια όπως αυτή του κειμένου για να επιβιώσει απαιτείται να ακολουθεί στον ακέραιο βαθμό τις ηθικές προσταγές της εποχής. Κατ' αυτόν τον λόγο η πράξη της μητέρας μπορεί να θεωρηθεί ως λογική και να αιτιολογηθεί εύκολα, αφού βάζει το συλλογικό συμφέρον πάνω από το ατομικό της Ρούλας και την ποιότητα ζωής των υπολοίπων έναντι της ζωής της Ρούλας. Έτσι η μητέρα ακολουθεί τις ηθικές αρχές της κοινωνίας στην οποία ζει, διατηρώντας την τιμή της και τιμητική της ακεραιότητα. Γενικά από το κείμενο καταλαβαίνουμε πως κάποια πράγματα όπως η τιμή και η ευδαιμονία των περισσότερων υπερβαίνουν τη ζωή κάποιου, ο οποίος έχει υποπέσει σ' ένα παράπτωμα και αξίζει την ανάλογη τιμωρία. **[222 λέξεις]**

2. Το κύριο θέμα του Φουραντάν του Θανάση Βαλτινού είναι, κατά τη γνώμη μου, τι μπορεί να οδηγήσει μια μητέρα στην πιο αποτρόπαιη πράξη, την «εν ψυχρώ» («εθόλωσε το μυαλό μου ... το ράδιο έλεγε τις ειδήσεις ... έβαλα στα παιδιά μου να φάνε... πήρα ένα μπουκαλάκι [...] Φουραντάν και έριξα λίγο στο πιάτο... το έφαγε όλο») δολοφονία της (εγκυμονούσας εν προκειμένω) κόρης της. Η ίδια η διαλογική/θεατρική δομή του κειμένου που συνιστά ουσιαστικά μια ανάκριση (τι έγινε και γιατί;) με έκανε να επιλέξω αυτό το θέμα. Ποιες αιτίες λοιπόν οδήγησαν τη συγκεκριμένη μητέρα στην επιλογή να διαχειριστεί με αυτόν τον τρόπο το πρόβλημά της; Το ίδιο το κείμενο μάς δίνει τα εξής στοιχεία: 1. Ο θυμός της μάνας με την κόρη της Σταυρούλα για την εγκυμοσύνη και την απόκρυψή της. 2. Το κοινωνικό πλαίσιο/το χωριό, το «σκάνδαλο» που θα προέκυπτε. 3. Ο φόβος της κοινωνικής κατακραυγής/η ντροπή και για τα υπόλοιπα παιδιά της. 4. Η απόγνωση: «Ό,τι έκανα το έκανα, γιατί η Ρούλα με είχε φέρει σε απόγνωση». 5. Η προσωπική ιστορία της μάνας: Ο αγώνας που έδωσε σε όλη της τη ζωή για να αναθρέψει, χήρα από τα τριάντα εφτά της, πέντε παιδιά δουλεύοντας όλη μέρα. Βλέπουμε, λοιπόν, πως η πρόταξη των κοινωνικών συμβάσεων και απαιτήσεων έναντι της οικογενειακής φροντίδας (μην ξεχνάμε πως η μητέρα δεν προστάτατευσε καν επαρκώς την κόρη της από τον κουνιάδο της που την ατίμασε) που οδηγεί στην ή προκαλείται από την έλλειψη αγάπης, απογυμνώνουν τη μητέρα από κάθε συναίσθημα που θα μπορούσε να αποτρέψει την πράξη της. Μέχρι και στην τελική της απολογία προς «τον Θεό, τα παιδιά (της) και τους ανθρώπους» δικαιολογείται για τη δολοφονία αλλά δεν δείχνει πραγματική μετάνοια. Παραμένει συναισθηματικά αποστασιοποιημένη και νομίζω πως, αν μπορούσε να γυρίσει πίσω, θα το ξαναέκανε. **[292 λέξεις]**